

РОЗДІЛ 8

ВИКЛИКИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 657

Бондар Микола Іванович,
*д.е.н., професор, декан факультету обліку та податкового менеджменту,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

Цятковська Олена Віталіївна
*к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри
бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Сучасна освіта за спеціальністю D1 Облік і оподаткування перебуває у постійному розвитку, оновленні, становленні, що супроводжується практикоорієнтованою спрямованістю. Така тенденція розвитку спостерігається з урахуванням глобальних викликів, цифровізацією й адаптацією освітніх програм до міжнародної і вітчизняної бухгалтерської та аудиторської практики. Важливим фактором успішної адаптації вітчизняної бухгалтерської й аудиторської практики є сучасні та актуальні освітні програми, які сформовано на запити ринку праці. Відповідно з цим такі освітні програми мають дотримуватися динаміки розвитку запитів стейкхолдерів, і як результат є оновлення методик викладання та використання сучасних інформаційних технологій як у навчальному процесі, так і на практиці.

За даними Асоціації присяжних сертифікованих бухгалтерів (АССА), 86% роботодавців очікують від випускників відповідних навичок роботи з цифровими технологіями. Впровадження штучного інтелекту, блокчейну, хмарних технологій та автоматизованих бухгалтерських систем змінює вимоги до випускників за спеціальністю D1 Облік і оподаткування. Це зумовлює необхідність включення в освітні програми дисциплін, що охоплюють аналіз великих даних (Big Data), безпеку підприємства, фінансовий моніторинг, прикладні програмні продукти тощо.

Вітчизняні ЗВО активно співпрацюють з міжнародними професійними організаціями та успішно інтегрують певні їх компоненти за рахунок адаптації своїх освітніх компонентів, що значно впливає на конкурентноспроможність випускників на ринку праці як вітчизняному, так і міжнародному.

Відповіддю на зауваження щодо недостатності практичної підготовки та її обмеженості у структурі освітньої програми від державного регулятора, стейкхолдерів, а також самих випускників вітчизняні ЗВО активно запроваджують елементи дуальної освіти для студентів денної форми. Яскравим успішним таким прикладом є співпраця КНЕУ імені Вадима Гетьмана та Головного управління державної податкової служби в м. Києві. У результаті цієї співпраці здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Облік і оподаткування» успішно виконували індивідуальні навчальні плати денної форми з елементами дуальної, а також свої посадові обов'язки державних службовців.

Не менш важливим викликом сьогодення є активне запровадження та використання здобувачами III. Проте ми не маємо цього боятися, а навпаки свідомо та ефективно використовувати задля покращення освітніх компонентів та методів навчання. Оскільки саме III не є загрозою нашої спеціальності, а може стати постійним помічником і мотиватором до змін та удосконалення.

Вітчизняні ЗВО аналізують освітні програми різних закладів і на їх основі удосконалюють свої. Модифікують освітні компоненти задля задоволення потреб стейкхолдерів, випускників та вітчизняних стандартів вищої освіти. Кількість освітніх програм відкритих в Україні є занадто великою, що свідчить про те, що вступники за спеціальністю D1 Облік і оподаткування розпорошуються серед різних ЗВО. Інформація про кількість відкритих освітніх програм в Україні за період 2021-2024 рр. подано в таблиці 1.

Аналіз інформаційного ресурсу ЄДЕБО свідчить про те, що на сьогодні є занадто велика кількість освітніх програм за спеціальністю «Облік і оподаткування», тобто 4-5 освітніх програми в кожному закладі, що значно перевантажує ринок освітніх програм. Кількість поданих заяв на освітні програми у 2024 році зменшилося понад на 5 тис., тобто більше ніж на 41%, а освітніх програм зменшилося на 24%. Тобто тенденція зменшення попиту серед абітурієнтів не відповідає тенденції кількості наявних освітніх програм.

Для вступників до магістратури одним з ключових викликів стало ЄФВВ з обліку та фінансів. І скорочення вступників у 2023 році майже вдвічі у порівнянні з 2022 роком цьому і є підтвердженням. А зменшення рекомендованих на бюджет у 2024 році до 125 вступників до магістратури свідчить про складність тесту з ЄФВВ.

Проте перед сучасною освітою за спеціальністю D1 Облік і оподаткування з кожним роком постають все нові та нові виклики. Одним із таких викликів є те, що дана спеціальність не є такою популярною серед абітурієнтів, як інші

спеціальності, які є більш кон'юнктурними. Саме тому кожна освітня програма має бути унікальною та практикоорієнтованою задля задоволення запитів ринку праці та задоволення потреб вступників.

Таблиця 1

Інформація щодо кількості освітніх програм та вступників на освітні програми спеціальності «Облік і оподаткування» (2021-2024 рр.)

Показник \ Період	2021	2022	2023	2024
Кількість вступників до ЗВО	186 000	226 000	267 000	187 000
<i>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</i>				
Кількість освітніх програм	528	563	559	504
ЗВО	156	132	130	118
Подано заяв на ОПП	12 694	8 417	5 965	7 467
Рекомендовано на бюджет	483	601	368	200
Суперобсяг для всієї групи за яким проходить широкий конкурс	3292	3241	4798	2374
<i>Другий (магістерський) рівень вищої освіти</i>				
Кількість освітніх програм	608	519	579	487
ЗВО	123	111	108	100
Подано заяв на ОПП	-	4603	2898	2626
Рекомендовано на бюджет	-	-	175	125

Джерело: сформовано автором на основі [1]

Варто враховувати, що за результатами опитування студентів факультету обліку та податкового менеджменту встановлено, що близько 60 % студентів вже працевлаштовані під час навчання. Опитування щодо того на якому курсі студенти були працевлаштовані встановлено, що серед учасників опитування на першому курсі – 11 % студентів працевлаштувалися, на другому – 13 %, на третьому – 26 %, на четвертому - 9 %, а на п'ятому курсі – 1 %. Відповідна інформація свідчить про те, що здобувачі, які навчаються за спеціальністю D1 Облік і оподаткування працевлаштовуються ще навчаючись на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. А при вступі на освітні програми спеціальності D1 Облік і оподаткування здобувачі стають вимогливішими до рівня освітніх програм та їх практикоорієнтованості.

Крім того серед опитованих близько 17 % відзначили, що вони працевлаштовані неофіційно, проте понад 80 % тих здобувачів які працюють, то мають повну зайнятість, що значно впливає на те, що програми за спеціальністю D1 Облік і оподаткування мають формуватися на запити стейкхолдерів та відповідно до вимог ринку праці

Отже, розвиток сучасної освіти за спеціальністю D1 Облік і оподаткування має здійснюватися з урахуванням стандартів вищої освіти, професійних стандартів та з використанням сучасних тенденцій розвитку бухгалтерської й

аудиторської професії. В освітніх програмах мають бути сформовані освітні компоненти таким чином, щоб мотивувати здобувача до професійного розвитку та продовження навчання на наступних рівнях вищої освіти. Альтернативою такого формату співпраці та реалізації освітніх програм за спеціальністю D1 Облік і оподаткування може бути запровадження елементів дуальної форми для здобувачів денної форми навчання через укладання трьохсторонніх договорів та поєднання практичної та освітньої складових в освітніх програмах. Такий формат співпраці є важливим для популяризації та розвитку спеціальності D1 Облік і оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Єдина державна електронна державна база з питань освіти. URL: <https://vstup.edbo.gov.ua/offers/>

УДК 657.6

Гнилицька Лариса Володимирівна,
д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
Саттаров Арсеній Ігорович,
аспірант кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Актуальність теми регулювання штучного інтелекту (далі ШІ) в академічній доброчесності зумовлена стрімким розвитком технологій, які істотно змінюють не лише освітній процес, але й традиційні підходи до забезпечення чесності й етичності академічної діяльності. У сучасних умовах цифровізації освіти роль штучного інтелекту стає дедалі значущою: він відкриває нові можливості для персоналізації навчання, оптимізації освітніх ресурсів і підвищення ефективності викладу матеріалу. Водночас ці самі технології створюють низку нових викликів і загроз для академічної доброчесності, що вимагає уважного аналізу та системних рішень.

В останні роки стало особливо помітним зростання випадків використання ШІ для створення письмових робіт, виконання контрольних завдань та написання дисертацій. Поява таких інструментів, як ChatGPT, Bard та інших генеративних моделей, значно спростила процес отримання готових текстів, які дедалі важче ідентифікувати як плагіат за допомогою традиційних засобів. Це ставить перед академічною спільнотою непросту задачу: з одного боку, потрібно розвивати й використовувати новітні технології в освітньому процесі, а з іншого—забезпечити